

A.F.Th. van der Heijden

*De slag om
de Blauwbrug*



2013

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Voor Mirjam 'Minchen' Rotenstreich

Joyriding

Van 't voorjaar, hartje nacht, zag ik bij de Munt twee jongens, broekjes nog, bezig iets als een marktkraam op te trekken.

Verbazen deed het me al niet meer, na alles van de afgelopen uren. Begrijpen was een tweede... Maar wie maalt er om inzicht wanneer zelfs de verwondering is geblust? Ik keek alleen nog.

Een dozijn planken lag dwars over de min of meer evenwijdig geplaatste schragen. Toen ik uit de Kalverstraat komend het zebrapad naar de toren overstak, was het tweetal juist doende de planken tot een tafelblad aaneen te voegen. Op de grond lagen naast een opgevouwen lap canvas enkele houten staketsels, die me vaag aan kruisbogen deden denken.

De jongens stonden met hun boeltje naast de dubbele poort: voor de zijgevel van *De Porceleyne Fles*, waarin de ramen met hardboard dichtgespijkerd waren. Honderden keren er voorbij gesjokt, de laatste jaren – neus op mijn schoenen, zonder ergens op te letten – en nu de zaak potdicht zat, drong tot me door dat in de etalages altijd Delfts aardewerk had gestaan. Het was me die nacht al eerder gebleken: om zich toegang te verschaffen tot het verleden moest mijn geheugen soms eerst tegen een gesloten deur op lopen.

Het karwei wilde zo te zien niet erg vlotten. De planken, kromgetrokken en met gleuven in de zijkanten vol splinters, sloten slecht op elkaar aan. En bepaald eensgezind in hun arbeid waren de jongens ook niet: ze liepen elkaar onnodig in de weg en het hele gedoe ging met veel gekat en gekibbel gepaard.

Ondanks mijn haast, want haast had ik, bleef ik naar hun ge-

klungel staan kijken, en hoorde ondertussen het gesteggel aan. Veel zin had het niet, en wijzer werd ik er al helemaal niet van, maar ik vergat er een moment de pijn in mijn arm door...

De twee bleken het niet eens te kunnen worden over de benodigde afstand tussen de houten onderstellen. Was die te groot, betoogde de een, dan zouden de planken onder hun last wel eens kunnen gaan doorbuigen, of zelfs komen te bezwijken. Maar volgens de ander mocht de afstand ook weer niet te klein uitvallen, want dan ontstond het gevaar dat de planken aan de korte zijden van de tafel, bijvoorbeeld door het leunen van opdringerige klanten, zouden opwippen – met alle gevolgen van dien: de uit te stallen voorwerpen konden de lucht in geslingerd worden en omstanders nodeloos verwonden.

‘Levensgevaarlijk, jongen, met dat kokende vet. Je weet wat er vorig jaar met Appie gebeurd is. Vuur spuwen om een centje bij te verdienen, zonder eerst zijn baard af te knippen. De amateur.’

Wat mij betreft hadden ze allebei gelijk, en zelf dachten de jongens er al niet anders over: ze gaven elkaar tenminste geen duimbreed toe. Steeds opnieuw werden de planken op een hoop gegooid en de schragen verplaatst: naar elkaar toe... weer wat verder van elkaar af... tot het blad op proef weer aangebracht werd.

Het gerammel van planken rolde door de betrekkelijke stilte van de nacht en stuitte tegen de huizen, die plichtmatig antwoordden met hun echo... Schijnbaar ad rem; wie goed luisterde hoorde de aarzeling in hun repliek. Een kleine hapering. Ze leken het geluid in te slikken om het meteen weer uit te spuwen, alsof ze het niet lustten.

Mijn aandacht werd nu zo dwingend op de toestand van mijn lichaam gericht, dat al het zichtbare om me heen met de minuut een stap achterwaarts deed. De terugkeer van elk geluid was in ieder geval een bewijs voor de echtheid van wat ik bij de Munt zag gebeuren.

Eerder die nacht was ik door een hond in mijn schouder gebeten.

Ik had de stommiteit begaan plaats te nemen in een geparkeerde auto zonder eerst naar binnen te kijken. Het overkwam me anders nooit, maar dit keer was er dan ook haast bij, want de hele avond al had het me tegengezeten. Vervloekt blik... Van de Prins Hendrikkade tot het Spui, van het Rokin tot het Singel: nauwelijks iets op vier wielen te bekennen. Ja, kraanwagens reden er genoeg rond. Tientallen. Ik telde er in de gauwigheid zeker twintig. Uit een zijstraat kwamen er nog drie of vier opzetten, achter elkaar, met oranje zwaailichten, maar op hun gemak. Zag ik nog ergens een eenzame personenauto tegen het trottoir staan, en deed ik een stap in zijn richting, dan was zo'n rijdende takelinstallatie me telkens te snel af. Ik hoefde mijn arm er maar naar uit te strekken, en het voertuig werd met de neus in de lucht weggesleept, alsof ik het had aangewezen. 'Hier, maatje... deze ook nog. Weg ermee. We zullen ze leren. Verdoemd blik...'

Het waren echt niet alleen de wanparkeerders die een haak onder hun bumper kregen, nee: allemaal moesten ze eraan geloven. De karamelkleurige Mercedes net zo goed als de sportwagen met Leidsepleinwendbaarheid. En stond je donateurschap van *Greenpeace* het bezit van een auto eigenlijk in de weg, zodat je vriendin, die ijzerdraad in haar vlechten droeg, boerenbontjes voor de ramen van je besteleend had gehangen – het mocht niet baten. De matgroene of antraciet Volkswagen met in aluminium letters 'OLIJFJE' op de motorkap... de kleinste

Fiat Piccolo Bambino... elke Dinky Toy wisten ze op den duur te vinden. Grote schoonmaak! Een politiewagen, die de operatie leidde, werd even met zijn achterwielen van de grond getild en onder gelach weer neergelaten...

Eindelijk hadden de actiegroepen, of wie het ook waren, het door de gemeenteraad gekregen: de binnenstad van Amsterdam werd autovrij gemaakt. Niemand was tot nu toe bereid geweest voor de aanmaak van verse lucht een daktuintje op zijn imperiaal aan te leggen, en daarom werden de verontreinigers maar helemaal naar de rand van het centrum verbannen. Amsterdam wilde weer een Venetië worden.

Had ik niet zelf ooit op het Museumplein, te midden van duizenden gefnuikte voetgangers en wielrijders, staan lachen om Van Kooten en De Bie, die op een podium, beentjes in de lucht, demonstratief fietsbewegingen lagen te maken? Nu de kogel blijkbaar door de kerk was, kwam het me slecht uit. Ik was er niet op voorbereid. Voor het eerst in al die jaren onderzocht ik hinder van mijn besluit om op aanraden van Borges nog maar eens per eeuw de krant te spellen...

‘De automobiel is beslist de gelukkigste uitvinding sinds de stok.’

Van wie was deze uitspraak, die plotseling in me opkwam? Nee, ik kon hem niet ergens gelezen hebben: er hoorde te duidelijk een stem bij.

‘Het wiel was nog maar een voorproefje...’

Een ironische Orson Wellesachtige stem, die qua klank het tegengestelde uitdrukte van wat hij in een mengelmoes van Nederlands en Amerikaans *zei*.

‘De hele ontwikkelingsgang van de mens heeft zich in de richting van de auto bewogen. Heeft u het wel eens beschouwd vanuit dat *point of view*? Het vehikel stond als het ware al die tijd al geparkeerd in een visioen dat, laat ons zeggen, nog wat wazig doorkwam...’

De eigenaar van de stem, herinnerde ik me nu, bestuurde

een slee, zo breed, zo gestroomlijnd, zo chic... dat er niet eens een merknaam voor bestond. Een volstrekt eenmalig model, dat zag ik zelfs als leek. Het zou me in het geheel niet hebben verbaasd als er nog een klein reserve- of reddingsautootje aan vast had gezeten... Het gezicht van de man wilde me niet voor de geest komen. Ik zat naast hem in het melkwitte leer van de bekleding. Waarschijnlijk reageerde hij op mijn complimentje over de geruisloosheid waarmee de slee zich verplaatste.

‘De toettoet als einddoel van de schepping, mr. Birdeggs, or whatever your name is... wie had dat in de zeventiende of achttiende eeuw kunnen denken?’

Kirschenbaum, Baruch D. Kirschenbaum... daar had ik hem bij de kladden. Door de verhaspeling van mijn naam herinnerde ik me de zijne. Er ging wel degelijk iets open daarboven. Een venster, dat te lang had dichtgezet, kwam op een kier te staan. Mogelijk had mijn geheugen nog niets van zijn kracht en wendbaarheid verloren. Ik had het de laatste jaren alleen te weinig te doen gegeven... Kirschenbaum bracht me van zijn Haagse woning naar het station Hollands Spoor.

‘Eenmaal gerealiseerd kwam het Fordje de mens oneindig vertrouwd voor. Over archetypen gesproken...! Het moet zijn geweest als thuiskomen na een lange reis. Hier was dus zijn heimwee altijd naar uitgegaan! Hoe had hij ook maar kunnen *vermoeden*, dat hij van oorsprong een soort schelpdier was, de mens... een weekdier dat in de loop van de evolutie zijn schaal was kwijtgeraakt en uit dat gemis met behulp van wat overtolige kalk een geraamte had ontwikkeld?’

Baruch D. Kirschenbaum bleek het type Amerikaan dat geen enkele intellectuele terughoudendheid kent, zich vrij associërend bedient van wat bijengesprokkelde kennis omtrent de westerse cultuur, Darwin en Freud en Marx en Nietzsche in één adem noemt, en nooit ook maar een seconde aarzelt met het uit de lucht grijpen van een hypothese. Het sympathieke verschil bij mijn gastheer zat ’m in het satanisch plezier dat hij had in

zijn eigen gemanipuleer. Hij parodieerde de eigen soort, en had er lol in. Ik mocht hem wel.

‘Radeloos lopen blauwbekken, onze voorouders, al die millennia lang... Vervolgens nog eens eeuwen van speculaties over de precieze vorm van de menselijke ziel – van Aristoteles tot de kerkvaderen, allemaal met de handen in het haar – ay voilà: daar had je Ford, de mysticus pur sang. Als *iets* de vorm van onze ziel benaderde, was het de carrosserie van een auto wel.’

Mimiek, intonatie, gemak waarmee de wereld naar zich toe werd gepraat – hij leek nu inderdaad als twee druppels water op Orson Welles, die in *The Third Man* een pleidooi houdt voor het kwade en zijn gesprekspartner onder de neus wrijft wat het oorlogszuchtige Florence niet allemaal aan Da Vinci’s en Michelangelo’s had opgeleverd. (‘Zwitserland... nooit oorlog gevoerd, altijd neutraal gebleven. And what did it produce? The cuckoo-clock!’)

‘Aanvankelijk nog wat hoekig en plomp, toegegeven... Old Timers, ach... maar van nieuwe generaties automobielen benaderde het koetswerk de vorm van de menselijke ziel steeds perfecter. In vertrouwen: ik geloof dat we vooral de laatste tijd in de buurt beginnen te komen. Kijk bij wijze van spreken maar eens naar de Lamborghini Urraco p 300 en de Lancia Stratos...! de Alpine Renault A 310 v6...! de Lotus Esprit of de Tomas Pantera GTS...! En niet te vergeten de Maserati Khamsin ss...! de Ferrari BB 512...! de Datsun 260 z 2 + 2...!’ De Amerikaan zweeg even, zwaar ademend, schudde het hoofd en verzuchtte: ‘Onze ziel een Fordje... Thomas van Aquino had het zich in zijn stoutste dromen niet durven voorstellen.’

Hij claxonneerde – een geluid zoals ik nooit eerder gehoord had – en remde uit alle macht voor een overstekend kind, maar ik werd niet meer dan zacht gewiegd in de leren bekleding. We reden trouwens alweer.

‘Eerst was de mens, in al zijn naaktheid, onderworpen aan het weer. Sinds hij zijn beschermende laag terug heeft, beluis-

ter je langzamerhand een verschuiving van het weerpraatje naar het autopraatje. *In the very beginning* was de wereld ook zo angstwekkend wijd... Naar alle kanten dijde het heelal uit. Het duizelde de aardbewoner. Hij had hard een god nodig... en kreeg hem. Maar in de twintigste eeuw haalde de mens het hemelgewelf naar zich toe, en trok het strak om zich heen. Ieder zijn eigen uitspannel. De zielen daalden om zo te zeggen op aarde neer... werden van daarboven naar de snelweg geroepen. De regenbestendige toettoet is de reden waarom de moderne mens, net als het dier, geen behoefte heeft aan religie. Ja, hier en daar wordt nog wel een godsdienst instandgehouden... bij wijze van curiosum. Dat is alles. Immers, het Koninkrijk Gods is nu... hoe zal ik het zeggen... *om hem.*'

Muziek, luchtverversing, beeldscherm: Baruch D. Kirschenbaum bespeelde het dashboard met al zijn toetsen en knoppen als een hammondorgel. Deze luxe doodde onmiddellijk iedere begeerte.

'Maar terug in zijn natuurlijke element stappen, ho! ho! dat ging zomaar niet. Er moest terdege voor betaald worden... No. Problem. At. All. Sparen voor zo'n ding betekende immers het terugveroveren van zijn oorspronkelijk pantser, zijn oerschaal...! Kosten noch moeite waren hem te veel. De voormalige homo sapiens rustte niet voor hij zijn eigen automobiele schelp bezat. Hij stapte in... hij was thuis. Weg vervreemding. Het spitsuur van onze beschaving... jammer dat Karl Marx het niet meer heeft mogen meemaken...' De Amerikaan lachte luid om zijn eigen herschepping van de geschiedenis. 'En nu we het toch over de School van de Argwaan hebben: de auto had een uitvinding van Nietzsche kunnen zijn. Pas met die eeltlaag om zich heen kon het mannetje zich weer overgeven aan zijn oerinstincten. Snelheid, agressie, egoïsme, woede, vernielzucht, infantiliteit, doodsdrijf, ijdelheid... en seks natuurlijk, daar was de achterbank voor. Zijn bangelijkheid – op slag verdwenen. Weekheid, onvolgroeidheid, naaktheid, kaalheid... dat alles

deed er ineens niet meer toe. Hij was na al die jaren weer beschermd. Niet tegen de dood weliswaar... maar ging hij over de kop, dan stierf hij in ieder geval in het harnas, wat toch nog altijd iets anders is dan creperen in bed... Eindelijk liet de schildpad Achilles ver achter zich, en zulks niet alleen in de paradox van Zeno.’

Baruch D. Kirschenbaum reed van de weeromstuit steeds sneller. Verachtelijk blik... In de Rijnstraat, ter hoogte van de kerk bij het kruispunt met de Lekstraat, had ik op een stille zomeravond een automobilist heel erg zijn best zien doen een voetganger dood te rijden. Al slaagde hij er uiteindelijk niet in, de poging alleen al getuigde van vakwerk. Met zijn strakke lijnenspel had de onderneming iets van biljarten... Alles speelde zich af in de verzoenende stilte die op het spitsuur volgt. Behalve de kleine Simca, die komend van Oud-Zuid plotseling remde en in de achteruit op een fietser aanstuurde, was er geen verkeer. Het volgend moment lag op het kruispunt een fiets en rende mij op basketbalschoenen en met zwiepend jack een jongen voorbij. De Simca, nu weer rechtdoor rijdend, ging een poosje gelijk met hem op... om pas enkele tientallen meters verder het trottoir op te schieten met de kennelijke bedoeling de vluchtende onder zijn wielen te krijgen. Maar deze stak al, achter de auto om en zonder zijn vaart in te houden, diagonaal de straat over richting kerk – onmiddellijk gevolgd door de uiterst wendbare Simca.

Nooit tevoren had ik iemand zo kundig en trefzeker een wagen zien besturen. Hoe gewiekst de jongen telkens weer nieuwe vluchtwegen vond, de belager – net zo onbewogen achter het stuur gezeten als een pop in een auto die op afstand bestuurd wordt – wist zijn slachtoffer steeds tot op een armlengte te naderen. Alleen aan diens doodsangst, welke hem vleugels gaf, was te danken dat hij de dans keer op keer ontsprong, – ook toen de Simca hem te pletter dreigde te rijden tegen de massieve kerkgevel. Maar een zijstraat, waar hij als een in het nauw ge-

dreven rat naar zocht, wist de jongen niet te bereiken. Telkens sneed de kleine auto hem de pas af. Diagonaal de straat over... vooruit, achteruit... trottoir op, trottoir af... een perfecte Z beschrijvend... nog zo'n Z... En dat alles met de ijsskoude precisie van een spelletjesautomaat met monitor, zoals je ze in de grote gokhallen ziet.

De hardloper had ik inmiddels herkend als een kleine handelaar, met wie ik wel eens zijdelings te maken had gehad. De dodelijke manoeuvre, uitgevoerd door wat misschien een middelgrote handelaar was, kon niets anders dan een represaille zijn.

Ik was midden op het brede trottoir blijven staan ('als aan de grond genageld' – in dit geval meer dan een cliché). Een paar keer ging de auto rakelings langs me heen. Het ergste vond ik niet de onbeschaamd tentoongespreide moordlust, maar het pantser waarmee de moordenaar zich omkleed had en dat diende de ander tegen een gevelrij te verpletteren; het was alleen in zoverre een beschermend pantser, dat het de moordenaar – letterlijk – schone handen liet behouden. Ik wist niet waar te kijken van gêne.

Plotseling bleek de jongen verdwenen. Ik had hem geen moment uit het oog verloren, en desondanks niet gezien waar hij ontkomen was. De Simca reed stapvoets over het brede trottoir. Van de bestuurder zag ik nu voor het eerst het hoofd bewegen. Hij keek in alle portieken. Niets.

Nu hij enigszins uitgeraasd leek, vertelde ik de geschiedenis aan Baruch D. Kirschenbaum, met weglating van de details 'kleine en middelgrote handelaar'. Hij toonde zich niet in het minst geschokt.

'De droom van elke brave huisvader in het spitsuur,' zei hij onmiddellijk. 'Of hebt u op het zebrapad nooit de dreiging van hun bumpers gevoeld? Staat uw licht op groen, dan staan ze vier rijen dik al te grommen van moordlust. Gas... wat meer gas... nog een decimeter verder op de enkels van de voetgan-

ger af... nog een centimeter, als het kan... En springt uw licht op rood voordat de overkant bereikt is, ze zullen niets liever doen dan, met de wet in de rug, u morsdood rijden. Ze hebben tenslotte geen dure auto gekocht, verzekering voldaan, wegenbelasting betaald, kostbare benzine getankt et cetera om door een of andere *son of a bitch*, die met zijn gympen de witte strepen loopt uit te vlakken, hun snelheid te laten afremmen. En het gaat echt niet om de warme prak die koud staat te worden. Racen heeft een doel in zichzelf. Snelheid van verplaatsen geeft een gewaarwording van doelgericht leven. Daarom zijn de meeste automobilisten bereid hun eigen en, vooral, ander-mans nek te riskeren om zich des te eerder thuis aan de verveling te kunnen overgeven. Zoals ze met verbeterden kaken over het stuur gekromd zitten, zijn het de toegewijdste handlangers van de dood. Het volgend moment staan ze met de handen in de zakken geeuwend voor het raam... of ze draaien landerig aan de knop van de tv, terwijl de programma's nog lang niet beginnen. Let op: het woord *decency* zal met John Cheever uit de wereld verdwijnen. – We zijn er.'

Zonder merkbare overgang was de wagen gestopt voor het station Hollands Spoor. Ik wilde al uitstappen, maar Baruch D. Kirschenbaum bleek nog meer op zijn lever te hebben. De ironische toon was bijna geheel verdwenen.

'Mijn bewondering voor dat naaktgeboren, meest achtergestelde wezen van de schepping, dat met zijn moeizaam verworven intellect een ding als de auto heeft weten te realiseren, daar gaat niets van af. Mijn teleurstelling begint pas waar hij zijn intelligente blik niet verder dan zijn neus heeft gericht: de toekomst in, om de zeventigerjarenfiles te zien tussen Den Haag en Scheveningen... tussen Amsterdam en Zandvoort... op snikhete zondagen. Iedere arbeider zijn eigen toettoet... Waarom heeft de grote ingenieur de toekomstige zegeningen van het socialisme niet bij zijn berekeningen ingecalculerd? Kijk, dan had de menselijke intelligentie pas *echt* mijn bewondering weten af te dwingen:

wanneer hij de verwezenlijking van de auto had beperkt tot één enkel volmaakt museumexemplaar, dat de wereld geen kwaad zou kunnen doen. Als bewijs van waartoe hij in staat is, zonder zijn vinding de kans te gunnen hem boven het hoofd te groeien. – Well, mr. Eggbirds, ik wens u een goede reis.’

Hij gaf me een hand, en ik stapte uit. Het portier sloot geruisloos en even onhoorbaar gleeed de slee weg – als een gedroomde koets in een sprookje.

In de trein terug naar Amsterdam borduurde ik nog even voort op Kirschenbaums theorieën. Al kon ik hem qua technische details niet altijd volgen (behalve wat sommige uiterlijke kenmerken betreft had ik niet het minste verstand van auto’s; ik bezat geen rijbewijs, en had zelfs nooit ook maar geprobeerd een wagen in beweging te krijgen), zijn woorden klonken me als muziek in de oren: ze maakten de ‘toettoet’ tot een juweel van een zondebok... Als de auto ’s mensen hervonden pantser was, dan bleef het wachten alleen nog op de parasieten, die overeenkomstig hun aard op den duur de huid van elk organisme weten te vinden om erop te teren of in binnen te dringen.

Ik voelde onwillekeurig in mijn binnenzak.

Aan de overkant van het Singel lag nog een gave rij te glanzen in het lantaarnlicht, maar aan de binnenzijde werden de laatste wagens met de neus omhoog afgevoerd. Ze waren inmiddels dus systematisch de grachtengordel aan het schoonvegen...

Ik besloot het getakel voor te blijven en rept me door verbindingsstraten en over bruggen naar de buitenste grachten. Over het naambord van de Wolvenstraat werd juist door twee jongens een reep papier geplakt met de tekst ‘Hofmansstrasse’. Hofman... was dat niet die Duitse neonazi met zijn paramilitaire jongensclub? Het aanbrengen van graffiti bleek allang geen slordig geklieder met viltstiften meer. In de vroege nacht had ik de Oudemanhuispoort herdoopt gevonden in ‘Sottopassaggio Porto Ercole’...

Aan de Herengracht stonden de ‘menselijke pantsers’ nog in ononderbroken gelederen langs beide kaden, maar ik besloot nog een straatje verder te gaan en mijn geluk te beproeven op de Keizersgracht. Breed water – brede auto’s, waarvan de interieurs even weelderig schenen als die van de patriciërshuizen... Mijn oog viel op een veelbelovende Chrysler LeBaron Sedan, met automatische transmissie *Torqueflite* en servobekrachtigde kogelkringloopbesturing. Hij zag er net zo welgevuld uit als een vette oester. Je kon de parel ruiken. Een Duits nummerbord maakte hem als zondebok nog aantrekkelijker. Op de motorkap hing in een mooi boogje een verlepte bloemslinger uit de Keukenhof. Aarzelde ik omdat het *Souvenir aus Holland* me te veel aan een grafkrans deed denken? Nee, iets anders liet me op m’n hoede zijn. Steeds meer grote bakken bleken met alarm toegerust. Er hoefde in de naaste omgeving maar een trottoirtegel los te liggen, en bij de eerste zware voorbijganger begonnen ze te loeien als een juwelierswinkel tijdens een zwaar onweer. Kinderen bij mij in de Pijp wisten precies waar aan zo’n auto te morrelen om de sirene in werking te stellen. Het was meer dan een ordinaire kwajongensstreek. Ze lieten horen op wat voor imbeciele wijze de mensen tegenwoordig hun bezit beschermen... lieten de valse stem van de hebzucht opklinken uit de bezittingen zelf. In *elk* banaal eigendom zit zo’n brulboei opgesloten – dat was wat ze toonden.

Beter bescheiden te beginnen... Ik koos uiteindelijk voor een nette Fiat 133, die als enige in de rij met zijn achterkant naar het water gekeerd stond. Zo zou ik des te beter de rijstrook in het oog kunnen houden...

Nietsvermoedend opende ik een deur naar een lang verwaarloosde manier van leven, die ik ooit, bij gebrek aan betere woorden, ‘leven in de breedte’ had genoemd. Want er was een duizelingwekkend bestaan mogelijk – niet ‘in de lengte’, zoals we het gewend waren, maar in de *breedte*, waar alles sneller verliep, meer in beweging was, geen aardse tijd verloren ging:

waar alle gebeurtenissen zich gelijktijdig afspeelden, in plaats van elkaar tijdrovend op te volgen... Het verschil met vroeger was dat ik het niet met veel inspanning hoefde op te roepen. Nu overviel het me eenvoudigweg.

Meteen na het dichttrekken van het portier deed ik kort na elkaar twee ontdekkingen die mij, roerloos op de bestuurdersplaats van een stilstaande auto gezeten, met grote snelheid wegsleurden. Het leek alsof bij zware storm windkracht 10 plotseling twee vensters tegen elkaar waren open gezet. En daar ging ik...

In de eerste plaats klopte er iets niet aan de inrichting van de auto. Een piano zonder pedalen. Te veel hendels naast het stuur... ‘Godverdomme, de auto van een invalide. Dat nooit,’ sloeg het nog door me heen. Maar ik was al naast Felix Boezaardt met hoge snelheid op weg over de noordelijke ‘dijk’ van het Eindhovens Kanaal. In halfdronken meegaandheid, te ver heen om gearticuleerd ‘nee’ te zeggen, had ik me tot zijn plezierit laten overhalen. ‘Het is bovendien maar een Dafje,’ had hij opgemerkt. ‘Een Daffodil... dus eigenlijk helemaal geen auto.’ Flix vierde zijn vrijlating uit het Bossche Huis van Bewaring met een tochtje in andermans wagen – ‘zo losgeslagen als een wandelende nier’, zoals Thjum gezegd zou hebben. Het was de beste manier om zijn verblijf daar onschadelijk te maken: onmiddellijk een daad stellen waaruit bleek dat hij zijn leven in ieder geval niet ‘gebeterd’ had. Ik stemde er van harte mee in, en bewonderde hem om zijn trots, tot hij naast me schreeuwde: ‘Lekker, zo’n invalidenwagentje! Het is praktisch de automatische piloot... Handjes los, zie je wel?’

Al had ik geen verstand van wat voor auto dan ook, ik begreep onmiddellijk dat de besturing moest zijn aangepast aan de gebreken van een gehandicapte. Ik was zo dronken niet, of er kwam een lauwe golf van schaamte over me.

‘Flix, godverdomme, dat kun je niet doen, idioot. Zet dat ding aan de kant. Vooruit, stoppen! Nu meteen! *Stop* dan toch, lul...!’